

О.П. Стрілець, Ю.Л. Стрельникова, Л.С. Стрельников

**АНАЛІЗ ВІТЧИЗНЯНОГО ФАРМАЦЕВТИЧНОГО РИНКУ
АНТИГІПЕРТЕНЗИВНИХ ЛІКАРСЬКИХ ПРЕПАРАТІВ**
Національний фармацевтичний університет, м. Харків

Ключові слова: аналіз ринку, комбіновані антигіпертензивні засоби.

Ключевые слова: анализ рынка, комбинированные антигипертензивные средства.

Key words: market analysis, combined antihypertensive drugs.

Вивчено український ринок комбінованих антигіпертензивних лікарських засобів. Ця група препаратів посідає значний сегмент на фармацевтичному ринку серед лікарських засобів для лікування серцево-судинних захворювань. Огляд фармацевтичного ринку показав, що найбільша частка асортименту комбінованих антигіпертензивних ліків припадає на препарати іноземних фармацевтичних компаній. Розширення асортименту торгових назв і лікарських форм комбінованих антигіпертензивних лікарських засобів є важливими тенденціями розвитку цього сегменту ринку.

Изучен украинский рынок комбинированных антигипертензивных лекарственных средств. Данная группа препаратов занимает значительный сегмент на фармацевтическом рынке среди лекарственных средств для лечения сердечно-сосудистых заболеваний. Обзор фармацевтического рынка показал, что наибольшая часть ассортимента комбинированных антигипертензивных средств приходится на препараты иностранных фармацевтических компаний. Расширение ассортимента торговых названий и лекарственных форм комбинированных антигипертензивных лекарственных средств является важными тенденциями развития данного сегмента рынка.

It was the studying of the Ukrainian market of combined antihypertensive drugs. This group of drugs is a significant segment of the pharmaceutical market, including drugs to treat cardiovascular diseases. Overview of the pharmaceutical market has shown that the largest part of the range of combined antihypertensive drugs accounted for foreign pharmaceutical companies. Broadening the range of trade names and dosage forms of combined antihypertensive drugs are important trends of this market segment.

За даними Всесвітньої організації охорони здоров'я, серед основних причин смерті людей VI та VII місце посідають, відповідно, ішемічна хвороба серця (ІХС) та цереброваскулярні хвороби (ЦВХ). Однак за прогнозами, до 2020 р. серцево-судинні захворювання випередять інфекційні хвороби у структурі причин смерті; при цьому ІХС посідатиме I, а ЦВХ – IV місце у світі. Ці причини найтісніше пов'язані з артеріальною гіпертензією (АГ) – одним із найпоширеніших хронічних захворювань людини [5,7]. Підвищення артеріального тиску реєструють у 15–30% дорослого населення. Одна з основних задач антигіпертензивної терапії – досягнення цільового рівня артеріального тиску. Нині в арсеналі практикуючого лікаря є велика кількість антигіпертензивних препаратів. Однак, задача ефективного лікування АГ, не зважаючи на значну зацікавленість проблемою профілактики серцево-судинних захворювань, залишається далекою від вирішення. Монотерапією часто неможливо вирішити проблему адекватного контролю артеріального тиску. У зв'язку з цим, останніми роками для лікування АГ все ширше використовуються комбіновані антигіпертензивні препарати, що мають у складі 2–3 лікарські субстанції різних фармакологічних груп [4,6]. Основні принципи комбінованої терапії сформульовані М. Epstein і J. Oster (1988 р.) і полягають у наступному: простота призначення і зручність для лікарів і пацієнта, можливість титрування, підвищення у хворого приверженості до лікування, потенціювання антигіпертензивних ефектів, послаблення побічних ефектів за рахунок зниження дози одного або декількох компонентів. Особливо актуальною комбінована терапія є для пацієнтів з супутніми захворюваннями (цукровий діабет і ниркова недостатність), а також у всіх осіб високого ризику, для яких визначено нижчі цільові рівні артеріального тиску [4,7].

МЕТА РОБОТИ

Аналіз асортименту (вітчизняних та іноземних) комбінованих антигіпертензивних засобів на ринку України, визначення їх споживання за 6 років (2005–2010 рр.).

МАТЕРІАЛИ І МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Дослідження проведено за даними державної реєстрації лікарських засобів (ЛЗ) Державного фармакологічного центру України. Для аналізу цінних характеристик наведеної групи препаратів використовували дані прайс-листів щотижневика «Аптека», дайджесту журналу «Провізор», великих оптових дистриб'юторів фармацевтичного ринку (компаній ЗАТ «Альба-Україна», «Фалби», «БАДМ», «Артур и К» тощо).

РЕЗУЛЬТАТИ ТА ЇХ ОБГОВОРЕННЯ

На фармацевтичному ринку України комбінованих ЛЗ для лікування серцево-судинних захворювань станом на листопад 2010 р. доля антигіпертензивних препаратів становить 25% [1–3]. Зазначений сегмент ринку представлено наступними фармакологічними групами за АТС-класифікацією:

C02L A51 – резерпін і діуретики у комбінації з іншими препаратами;

C02N – комбінації у групі антигіпертензивних препаратів;

C07F B03 – атенолол та інші гіпотензивні засоби;

C09B A03 – лізиноприл і діуретики;

C09B A04 – периндоприл і діуретики;

C09B B07** – інші комбінації.

Перше місце серед АТС-груп за кількістю пропозицій станом на листопад 2010 р. посідає C09B A03 з долею ринку 35,69%; II – C07F B03 – 22,24%; на III місці – C02L A51 – 16,49%; наступна АТС-група – C09B B07** – 12,68%; C09B A04 обіймає 11,69% ринку; на останньому місці – C02N – 1,21% (табл. 1).

За результатами аналізу, станом на IV квартал 2010 року

Таблиця 1

Структура наявності АТС-груп антигіпертензивних лікарських препаратів на фармацевтичному ринку України

АТС	АТС-опис	2005 р.	2006 р.	2007 р.	2008 р.	2009 р.	2010 р.
C09B A03	Лізіноприл і діуретики	20,24%	25,64%	28,06%	29,24%	34,74%	35,69%
C07F B03	Атенолол та інші гіпотензивні засоби	6,28%	15,88%	19,33%	21,01%	22,18%	22,24%
C02L A51	Резерпін і діуретики у комбінації з іншими препаратами	65,70%	45,88%	35,47%	26,95%	20,49%	16,49%
C09B B07**	Інші комбінації	5,10%	6,10%	7,85%	10,89%	11,21%	12,68%
C09B A04	Периндоприл і діуретики	1,72%	5,27%	7,76%	10,12%	10,13%	11,69%
C02N	Комбінації у групі антигіпертензивних препаратів	0,96%	1,23%	1,52%	1,79%	1,25%	1,21%
Сума		100%	100%	100%	100%	100%	100%

встановлено, що в Україні зареєстровано 42 торгові назви ЛЗ (з урахуванням усіх форм випуску).

Вітчизняними фірмами-виробниками зареєстровано 17% торгових назв ЛЗ антигіпертензивної дії, які представлено такими виробниками, як ЗАТ Борщагівський ХФЗ (Україна, Київ), ЗАТ Дарниця (Україна, Київ), ВАТ Луганський ХФЗ (Україна, Луганськ), ТОВ Авант (Україна, Київ), ТОВ Фарма Старт (Україна, Київ). Імпортні ЛЗ посідають 83% цього сегменту ринку: Servier Industrie (Франція); ICN Polfa Rzeszow (Польща), Gedeon Richter (Угорщина), Micro Labs (Індія), Sandoz Private Limited (Індія), Bosnalijek (Республіка Боснія і Герцеговина), IPCA (Індія), Homvioga Arzneimittel (Німеччина), Cadila Healthcare (Індія), Teva (Угорщина).

Серед країн-виробників за кількістю зареєстрованих торгових назв I місце посідає Індія – 36%, II поділяють Україна та Франція – по 17%, на III – Угорщина – 7%. Слід зазначити, що серед країн-імпортерів більш ніж половина асортименту, а саме 60%, припадає лише на 3 країни (Індія, Франція, Угорщина).

Лише по одній торговій назві представляють 4 фірми-виробники з 4 країн відповідно (Словенія, Німеччина, Хорватія, Чехія). 6 виробників з 3 країн зареєстрували по 2 назви (Ірландія, Польща, Республіка Боснія і Герцеговина). Україна представлена 5 фірмами-виробниками, що у сумі зареєстрували 7 торгових назв.

Країни, що лідирують за кількістю зареєстрованих антигіпертензивних ЛЗ на фармацевтичному ринку України, представлені такими фірмами-виробниками:

- Cadila Healthcare, Ciba-Geigy, Elegant India, Emcure Pharmaceuticals, IPCA, Micro Labs, Neon Lab, Novartis Enterprises, Rusan Pharma, Sandoz Private Limited (Індія);
- ТОВ Авант, ЗАТ Борщагівський ХФЗ, ЗАТ Дарниця, ВАТ Луганський ХФЗ (Україна);
- Servier Industrie (Франція).

За лікарською формою переважну кількість складають ЛЗ у формі таблеток – 93%, драже – лише 7%. Препарати у формі драже представили лише 3 фірми-виробники: Zentiva (Чехія), ICN Polfa Rzeszow (Польща), Lek (Словенія).

На кінець 2010 р. лідером за обсягом продажу є препарат «Тонорма» (Україна) – 729,577 млн грн з долею ринку 21%; наступний – «Ліпрасид» (Україна) – 702,730 млн грн та 20,5%;

III позицію також зайняв препарат «Ліпрасид» (Україна) в іншій дозирівці – 393,787 млн грн й 11,5%; на IV місті «Норматенс» (Польща) – 369,645 млн грн, 10,8%; V місце посідає «Екватор» (Угорщина). Слід зазначити, що препарати вітчизняного виробництва користуються попитом у споживачів.

Отже, маркетинговий аналіз вітчизняного ринку комбінованих антигіпертензивних засобів свідчить про його надзвичайну обмеженість. У сучасній ситуації на фармацевтичному ринку України виникає велика потреба у розробці й промислового виробництва нових препаратів даної групи.

ВИСНОВКИ

На фармацевтичному ринку України зареєстровано 42 торгові назви комбінованих препаратів антигіпертензивної дії, що представлені, переважно, іноземними виробниками.

Дослідження обсягу продажу комбінованих препаратів антигіпертензивної дії показав позитивну тенденцію попиту саме на ЛЗ вітчизняного виробництва. Враховуючи незначну кількість зареєстрованих торгових назв, актуальним є розширення асортименту номенклатури комбінованих ЛЗ антигіпертензивної дії.

ЛІТЕРАТУРА

1. Державний формуляр лікарських засобів. Випуск II / за ред. В.Т. Чумака, В.І. Мальцева, А. . Морозова, В.Д. Парія, А.В. Степаненко. – К., 2010. – 845 с.
2. Компендиум 2009 – лекарственные препараты / под ред. В.Н. Коваленко, А.П. Викторова. – К.: Морион, 2009. – 2224 с.
3. Мнушко З.Н. Фармакоэкономическая оценка гипополипидемических препаратов / З.Н. Мнушко, С.Б. Труфан // Провизор. – 2002. – №21. – С. 1–8.
4. Современные аспекты комбинированной антигипертензивной терапии / В.В. Скворцов, А.В. Тумаренко, О.В. Орлов, В.В. Одинцов, Е.М. Скворцова // Терапевт. – 2009. – №7. – С. 41–47.
5. Seventh report of the Joint National Committee on prevention, detection, evaluation, and treatment of high blood pressure (complete version) / A.V. Chobanian, G.L. Bakris, H. Black et al. // Hypertension. – 2003. – №42. – P. 1206–1252.
6. Mancia G. Guidelines for the management of arterial hypertension / G. Mancia, G. De Backer // European Heart Journal. – 2007. – №28. – P. 1462–1536.
7. The Task Force for the management of arterial hypertension of the European Society of Hypertension and of the European Society of Cardiology. 2007 Guidelines for the management of arterial hypertension // J. Hypertens. – 2007. – №25. – P. 1105–1187.

Відомості про авторів:

Стрілець О.П., к. фарм. н., доцент каф. біотехнології НФаУ.

Стрельникова Ю.Л., к. фарм. н., асистент каф. організації та економіки фармації НФаУ.

Стрельников Л.С., д. фарм. н., професор, зав. каф. біотехнології НФаУ.

Адреса для листування:

Стрілець Оксана Петрівна. 61002, м. Харків, вул. Мельникова, 12.

Тел.: (057) 706 47 87, (067) 905 24 05. E-mail: biotech_ukrfa@mail.ru